

Ob 100. obletnici rojstva prof. dr. Jožeta Riharja

Janez Gregori, janez.gregori@gmail.com

Prof. dr. Jože Rihar (1914–2002) je poleg Antona Janše naše največje čebelarstvo ime. Aprila smo se ga spomnili z razstavo o njegovem življenju in delu v gradu v Polhovem Gradcu, saj je bil tamkajšnji občan, rojen v Gabrju. Poglobljeno je deloval na različnih področjih čebelarstva in samo njegova publicistična zapuščina obsega 673 bibliografskih enot, od tega 11 knjig. Nekatere od njih so bile prevedene v tudi jezike narodov nekdanje Jugoslavije. V Slovenskem čebelarju so bili objavljeni številni njegovi članki.

Rihar je diplomiral leta 1939, doktoriral pa leta 1965 na Agronomski fakulteti v Beogradu z disertacijo »Periodičnost pojavljanja mane zelene hojeve ušice (*Buchneria pectinatae* Nördl.) v SR Sloveniji in njen vpliv na razvoj čebeljih družin«. Izpopolnjeval se je v Švici, na Poljskem in v Franciji. Leta 1953 je začel predavati na Agronomski fakulteti v Ljubljani, kjer je bil od leta 1975 redni profesor. V obdobju od leta 1954–1961 je delal na Kmetijskem inštitutu Slovenije, od leta 1964–1981 pa na Zavodu za čebelarstvo Slovenije, ki ga je do leta 1978 tudi vodil. Vzgajal je številne sodelavce in jih navduševal za delo na področju čebelarstva. Kot visokošolski predavatelj je tudi na tej ravni skrbel za čebelarstvo izobraževanje mladih. Pomemben je njegov prispevek pri ustanovitvi Čebelarkega muzeja v Radovljici. Za svoje delo na področju čebelarstva je prejel Glavarjevo nagrado. V tujini se je dejavno udeleževal čebelarstvih kongresov in leta 1968 ga je izvršni odbor Apimondie imenoval za predsednika skupine »Medenje in pridelovanje mane«. Poglavitna področja njegovega raziskovanja so bila gozdno medenje, kranjska čebela, tehnologija čebelarjenja, čebelje bolezni in čebelarstvo zgodovina. Dr. Rihar, čigar vzornik je bil Anton Janša, je svoje znanstvene napore usmerjal v selekcijo oz. v iskanje čim bolj čiste kranjske čebele, tudi na podlagi svojega raziskovalnega dela. Njegov cilj je bil vzgojiti čebelo, za katero bi bile poleg velike donosnosti medu značilne tudi druge dobre lastnosti, kot sta mirnost in odpornost proti boleznim, bila pa naj bi tudi rasno čista. Na podlagi svojih raziskav je ugotovil različne krajevne ekotipe kranjske čebele v Sloveniji.

Raziskoval je gozdno medenje, svoje pozornost pa je usmeril tudi v organizacijo paš. Več let je uspešno vodil opazovalno službo gozdnega medenja v Sloveniji in razvil metode za njegovo napovedovanje. Zanimala ga je predvsem biologija čebel, na podla-

gi tega pa je skušal dognati, kakšen panjski sistem bi bil za našo čebelo najboljši. **Poglobljal se je v nauke Antona Janše in jih skušal prilagoditi sodobnemu načinu čebelarjenja. Pri njem je dobil potrditev, da se velikosti čebelje družine prilagaja samo panj, katerega prostornino lahko čebelar spreminja glede na vsakokratne potrebe.** Zato se je odločno zavzemal za uvajanje nakladnega panja v Sloveniji, to pa je utemeljeval tudi z biološkimi potrebami čebelje družine po zmanjševanju oziroma povečevanju prostornine panja.

Opus prof. dr. Jožeta Riharja ni vreden občudovanja samo po obsegu, ampak tudi po vsebini, saj je vzor natančnega pisanja in strokovnega dokumentiranja. Njegove knjige so še dandanes učbeniki za usposabljanje čebelarjev. Med njimi omenimo vsaj Vzrejajmo boljše čebele (1972), Čebelarjenje v nakladnem panju (1975) in Mana iglavcev – Napovedovanje gozdnega medenja (1992), z več ponatisi. Rihar je svoje znanje in zamisli črpal pri svojem učitelju Antonu Janši. Čeprav je bil nesporna čebelarstvena avtoriteta, je bil Rihar pri nas doslej premalo upoštevan, celo zatajevan. To je vidno tudi po tem, koliko njegovih idej je zaživel v praksi.

Čas je, da se (znova) lotimo poglobljenega prebiranja in preučevanja Riharjevih del. In dobili bomo vsaj del odgovora na vprašanje, zakaj se donosi medu pri nas ne morejo kosati s tistimi v sosednjih državah. ■

Avtor članka s prof. Jožetom Riharjem v Podkorenu, septembra 1998.

Foto: Breča Žle